

MICHEL
HOUELLEBECQ

Particulele
elementare

Ediția a II-a, revăzută

Traducere din limba franceză
și note de Emanoil Marcu

POLIROM
2012

Cuprins

Prolog	5
Partea întâi	
REGATUL PIERDUT.....	9
Partea a doua	
MOMENTE CIUDATE	101
Partea a treia	
NEMĂRGINITUL EMOTIONAL	287
Epilog	331

Dorința sexuală are drept obiect în primul rând trupurile tinere, iar cucerirea progresivă a pieței sexului de către adolescente a fost în fond o revenire la normal, o revenire la adevărul dorinței, analogă revenirii la adevărul prețurilor după o creștere bursieră anormală. Oricum, femeile care aveau douăzeci de ani în jurul „anilor '68” s-au pomenit, ajungând la patruzeci de ani, într-o situație jalnică. În general divorțate, nu mai puteau conta pe relația conjugală – afectuoasă sau sordidă –, după ce făcuseră totul spre a-i grăbi dispariția. Făcând parte dintr-o generație care – prima într-o asemenea măsură – proclamase superioritatea tinereții asupra vârstei adulte, nu se puteau mira că sunt la rândul-le disprețuite de generația chemată să le ia locul. În fine, după ce contribuiseră enorm la instituirea unui cult al trupului, nu puteau, pe măsură ce trupul li se vestejea, decât să simtă față de ele însele un dezgust tot mai viu – analog de altfel celui pe care îl citeau în ochii celorlalți.

Bărbații de vârstă lor se aflau *grosso modo* în aceeași situație; dar această comunitate de destin nu avea să nască nici o solidaritate: ajunși la patruzeci de ani, majoritatea bărbaților au continuat să caute femei tinere – uneori cu un anume succes, cel puțin cei care, intrați cu abilitate în jocul social, dețineau o poziție intelectuală, financiară

sau mediatică; pentru femei, în cvasitotalitatea cazurilor, anii maturității au fost anii eșecului, ai masturbării și ai umilinței.

Teritoriu privilegiat de libertate sexuală și de manifestare a dorinței, Locul Schimbării avea să devină în mod firesc, mai mult ca oricare altul, un loc al depresiei și al frustrării. Adio, trupuri înlănțuite în poiană sub clar de lună! Adio, celebrări aproape dionisiace ale trupurilor unse cu uleiuri, sub soarele verii! Așa trâncăneau cvadragenarii, privindu-și mădularele blegite și burțile adipoase.

În 1987, la Loc și-au făcut apariția primele ateliere de inspirație semireligioasă. Firește, creștinismul rămânea exclus; însă o mistică exotică suficient de cețoasă putea – pentru aceste ființe în fond cam slabe de inger – să se armonizeze cu un cult al trupului pe care, împotriva oricărei rațiuni, continuau să-l propovăduiască. Atelierele de masaj senzitiv sau de eliberare a orgonului au rămas, bineînțeles; dar începu spectacolul unui interes din ce în ce mai viu pentru astrologie, pentru tarotul egiptean, pentru meditația de inspirație indiană (chakra), pentru energiile subtile. Au urmat „întâlnirile cu îngerul”; unii au învățat să simtă vibrația cristalelor. Șamanismul siberian și-a făcut o intrare remarcată în 1991, când șederea inițiativă prelungită într-un *sweat lodge* alimentat de jarul sacru se soldă cu moartea unui participant prin stop cardiac. Tantra – reunind frotajul sexual, spiritualitatea difuză și egoismul profund – a cunoscut un succes enorm. În câțiva ani, Locul – ca atâtea alte locuri din Franța și din Europa occidentală – deveni în fond un centru *New Age* destul de frecventat, păstrându-și totodată o amprentă hedonistă și anarhistă gen „anii '70”, care-i asigura specificul pe piață.

După micul dejun, Bruno se întoarse la cort, se gândi să se masturbeze (amintirea adolescentelor era încă vie), până la urmă se abținu. Aceste puștoaice atâțătoare erau pesemne fructul „șazecioptistelor” pe care, în rânduri tot mai strânse, le întâlneai în perimetrul campingului. Așadar, unele dintre aceste putori bătrâne reușiseră totuși să se reproducă. Constatarea îl cufundă pe Bruno în meditații vagi, dar neplăcute. Deschise brusc fermoarul cortului; cerul era albastru. Scame de nori pluteau printre pini, ca niște dăre de spermă; se anunța o zi superbă. Își consultă programul săptămânii: era înscris la opțiunea numărul 1, *Creativitate și relaxare*. Dimineața, avea de ales între trei ateliere: mimă și psihodramă, acuarelă, scriitură spontană. Psihodramă, nu, mersi, servise deja într-un weekend, într-un castel de lângă Chantilly: socioloage de vreo cincizeci de ani se tâvăleau pe salteaua de gimnastică cerând ursuleți de pluș de la tăticii lor; nu, mai bine nu. Acuarela era tentantă, dar trebuia să aibă loc în natură: să stea pe vine pe ace de pin, să suporte insectele și tot restul, ca să producă niște mazăgăleli – asta îi trebuia lui?

Animatoarea atelierului de scriitură avea un păr lung și negru, o gură mare subliniată cu roșu carmin (tipul numit de obicei „bună de muie”); purta o tunică și un pantalon pană, negru. Femeie bine, avea clasă. Oricum, tot o parașută, se gândi Bruno așezându-se pe vine la întâmplare, în cercul aproximativ format de participanți. În dreapta lui, o grăsană cu părul cărunț, cu ochelari groși, cu un ten cumplit de pământiu, fornăia zgomotos. Putea a vin; și nu era decât zece și jumătate.

— Pentru a saluta prezența noastră comună, încep animația, pentru a saluta Pământul

și cele cinci zări, vom începe atelierul cu o mișcare de hatha-yoga numită *salutul soarelui*. Urmă descrierea unei poziții de neînțeles; bețivanca de alături emise un prim râgâit. — Ești obosită, Jacqueline..., comentă yoghina; renunță la exercițiu, dacă nu-ți vine. Întinde-te, o să te alături grupului puțin mai târziu.

Trebuî, într-adevăr, să se întindă, în timp ce institutoarea karmică debita un discurs molesitor și găunos, gen reclamă de apă minerală:

— Intrați într-o apă minunată și pură. Apa vă scaldă membrele, pântecul. Îi mulțumiți mumei voastre, Țărâna. Vă lipiți încrezători de muma voastră, Țărâna. Simțiți-vă dorința. Vă mulțumiți vouă înșivă pentru că v-ați dăruit această dorință etc.

Lungit pe un *tatami* jegos, Bruno simți că-i clănțanesc dinții de nervi; bețivanca de alături râgâia regulat. Între două râgâieli, expira aerul cu „Aaaaah!...”-uri prelungi, care-ar fi trebuit să-i exprime starea de relaxare. Pârțotina karmică își continua numărul, invocând forțele telurice care iradiază pântecul și sexul. După ce trecu prin cele patru elemente, mulțumită de prestație, încheie astfel:

— Acum, ați depășit bariera mentalului rațional; ați stabilit contactul cu planurile voastre profunde. Vă cer să vă deschideți spre spațiul nemărginit al creației, spre spațiul pur. „Cu păr la cur!”, se gândi furios Bruno, ridicându-se cu greu. Avu loc *secvența de scriitură*, urmată de o prezentare generală și de lectura textelor. În tot atelierul, o singură pipiță acceptabilă: o roșcovană mărunțică în ginși și tricou, răspunzând la prenumele de Emma și autoare a unui poem perfect idiot în care era vorba despre oi lunare. În general, toți se topeau de grațitudine și fericire pentru legătura

regăsită – muma noastră Tărăna, tatăl nostru Soarele etc. Veni rândul lui Bruno. Cu o voce ursuză, își citi scurta creație:

Taxiurile sunt niște putori/ Nu opresc, nici să mori.

— E ceea ce simți..., făcu yoghina. E ceea ce simți, pentru că nu ți-ai depășit energiile negative. Te simt încărcat în planurile profunde. Putem să te ajutăm, aici și acum. Ne vom ridica și ne vom recentra pe grup.

Se ridicară în picioare și formară un cerc, luându-se de mâini. Fără nici un chef, Bruno luă mâna bețivancei din dreapta, iar în stânga pe a unui bărbos bătrân și respingător ce semăna cu Cavanna. Concentrându-se, rămânând totuși calmă, învățătoarea yoghinică emise un „oom!”¹ prelung. Ca la un semn, toți începură să scoată câte un „oom!”, de parcă o făceau din moși-strămoși. Curajos, Bruno încerca să intre în ritmul sonor al demonstrației, când deodată se simți dezechilibrat de vecina din dreapta. Bețivanca, hipnotizată, era pe cale să se năruie ca un mal. Bruno își desprinsese mâna, dar nu putu evita căderea și se pomeni în genunchi lângă hoasca răsturnată pe spate, care se vânzolea pe *tatami*. Yoghina se opri o clipă pentru a constata cu calm:

— Da, Jacqueline, faci bine că te-ntinzi, dacă așa îți vine.

Cele două păreau a fi vechi cunoștințe.

A doua secvență de scriitură se desfășură ceva mai bine; inspirat de o viziune fugitivă de dimineată, Bruno izbuti să producă poemul următor:

1. Om sau aum, una dintre cele mai celebre mantrale tradiției hinduse.

*Mi-o bronzez cu drag
(Păr la ștremeleag!)
La piscina-adâncă
(Păr la mătârângă!)
Domnul îmi apare
Pe plajă la soare,
Are ochi frumoși,
Mănâncă gogoși.
Unde șade El?
(Păr la cocoșel!)
Colo-n Rai, pe iarbă
(Cărășel cu barbă!)*

— Are mult umor..., comentă yoghina cu o ușoară nemulțumire.

— E aici o mistică..., se bîgă și bețivanca. Mai curînd o mistică în negativ...

Bruno simțea că explodează. Cât să mai suporte? Chiar merita osteneala? Se întreba serios. Când atelierul se sfârși, se repezi la cort fără măcar să încerce să intre în vorbă cu roșcovana; trebuia să radă un whisky înainte de prînz. Lângă cort, dădu peste una dintre adolescentele de la duș; cu un gest grațios, ce-i ridica sânii, culegea de pe frînghie chiloțelii de dantelă puși la uscat în ajun. Bruno simțea că e gata să explodeze în atmosferă și să cadă peste camping sub formă de zdrențe unsuroase. Ce se schimbase, în fond, din adolescența lui? Avea aceleași dorințe, cu conștiința că probabil nu le va putea împlini. Într-o lume care nu prețuiește decât tinerețea, oamenii sunt puțin câte puțin *devorați*. La prînz, remarcă o catolică. Nu era greu, purta la gât o cruce mare de fier; în plus, pleoapele îi erau umflate pe dedesubt, dând profunzime privirii – semn după care poți adesea recunoaște femeia catolică sau chiar mistică (iar uneori, e drept,